

ДОКТРИНА У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

ЯКЩО ДАНІ, ОТРИМАНІ ПІД ЧАС ДОДАТКОВОГО ОГЛЯДУ,
ЯКИЙ В ПОДАЛЬШОМУ ВИЗНАНО НЕДОПУСТИМИМ
ДОКАЗОМ, НЕ ВИКОРИСТОВУВАЛИСЯ ПРИ НАДАННІ
ВИСНОВКІВ ЕКСПЕРТИЗ ТА НЕ БУЛИ ПІДСТАВОЮ
ДЛЯ ТАКИХ ВИСНОВКІВ, ТО ПІДСТАВИ
ДЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ ДОКТРИНИ
“ПЛОДІВ ОТРУЄНОГО ДЕРЕВА” ВІДСУТНІ*

*Зміст судових рішень і встановлені судами першої
та апеляційної інстанцій обставини*

Вироком Лубенського міськрайонного суду Полтавської області від 12 грудня 2017 року ОСОБА_1 засуджено:

– за ст. 286 ч. 2 КК України до покарання у виді позбавлення волі на строк 5 років з позбавленням права керувати транспортними засобами на строк 3 роки;

– за ст. 135 ч. 1 КК України до покарання у виді позбавлення волі на строк 1 рік.

На підставі ст. 70 ч. 1 КК України за сукупністю злочинів ОСОБА_1 призначено остаточне покарання у виді позбавлення волі на строк 5 років з позбавленням права керувати транспортними засобами на строк 3 роки.

Ухвалено стягнути з ОСОБА_1 на користь потерпілої ОСОБА_3 5 773 гривні 61 копійку на відшкодування матеріальної шкоди, 300 000 гривень моральної шкоди та 5 000 гривень витрат на юридичну допомогу.

Прийнято рішення щодо речових доказів.

Вироком суду ОСОБА_1 визнано винуватим і засуджено за те, що він 21 вересня 2015 року приблизно 22 годині 20 хвилин у стані алкогольного сп'яніння, керуючи автомобілем НОМЕР_1, у темний час доби рухався по вул. Радянській в м. Лубни Полтавської області з центра у напрямку м. Києва та біля адміністративної будівлі № 214 порушив вимоги пункту 12.3 Правил дорожнього руху України, маючи об'єктивну спроможність виявити перешкоду для свого руху, не вжив негайних заходів для зменшення швидкості руху аж до зупинки транспортного засобу або безпечного для інших учасників руху об'їзду перешкоди та допустив наїзд

* Витяг із постанови Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 28 лютого 2019 р. у справі № 539/1636/16-к <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/80181372>> (дата звернення: 25.08.2021).

ЯКЩО ДАНІ, ОТРИМАНІ ПІД ЧАС ДОДАТКОВОГО ОГЛЯДУ, ЯКИЙ В ПОДАЛЬШОМУ ВИЗНАНО НЕДОПУСТИМИМ ДОКАЗОМ...

на ОСОБА_4, який перебував на проїзній частині на велосипеді та стояв, опираючись правою ногою на проїзну частину.

У результаті дорожньо-транспортної пригоди ОСОБА_4 отримав тяжкі тілесні ушкодження, небезпечні для життя в момент спричинення, від яких помер на місці події. Причиною смерті ОСОБА_4 стала відкрита черепно-мозкова травма з переломом кісток склепіння та основи черепа, локальними руйнуваннями речовини мозку, крововиливами в речовину головного мозку та під його оболонки.

Крім того, 21 вересня 2015 року приблизно о 22 годині 20 хвилин безпосередньо після дорожньо-транспортної пригоди ОСОБА_1, усвідомлюючи, що вчинив наїзд на ОСОБА_4, тим самим поставивши його в небезпечний для життя стан, маючи можливість для надання допомоги, не виконав свого обов'язку: не переконався, чи потребує ОСОБА_4 допомоги, не викликав швидку медичну допомогу, не відвіз ОСОБА_4 до найближчого лікувального закладу, а умисно залишив його у небезпеці, зникнувши з місця пригоди, чим порушив підпункти г, г пункту 2.10 Правил дорожнього руху України.

Ухвалою Апеляційного суду Полтавської області від 27 березня 2018 року вирок суду першої інстанції щодо ОСОБА_1 за його апеляційною скаргою змінено, визнано недопустимим доказом протокол додаткового огляду від 08 грудня 2015 року та виключено із мотивувальної частини вироку посилання на нього як доказ.

У іншій частині вирок суду першої інстанції залишено без зміни.

<...>

Вимоги касаційної скарги і узагальнені доводи особи, яка її подала

У касаційній скарзі захисник в інтересах засудженого ОСОБА_1, даючи свою оцінку доказам у кримінальному провадженні та посилаючись на істотне порушення вимог кримінального процесуального закону, просить скасувати вирок суду першої інстанції та ухвалу апеляційного суду щодо ОСОБА_1, а кримінальне провадження закрити на підставі ст. 284 ч. 1 п. 2 КПК України. Вважає, що у судовому засіданні не встановлено достатніх доказів для доведення винуватості ОСОБА_1 у вчиненні злочинів, передбачених ст. 286 ч. 2, ст. 135 ч. 1 КК України, а висновки судів першої та апеляційної інстанцій про винуватість ОСОБА_1 ґрунтуються на недопустимих доказах. Зазначає, що суд апеляційної інстанції, визнавши недопустимим доказом протокол додаткового огляду від 08 грудня 2015 року, не врахував доктрину “плодів отруєного дерева” та не визнав недопустимими докази, отримані за допомогою даних, які містяться в зазначеному протоколі додаткового огляду, зокрема: висновок судової автотехнічної експертизи від 10 травня 2016 року № 140; висновок судової транспортно-трасологічної експертизи від 07 квітня

ЯКЩО ДАНІ, ОТРИМАНІ ПІД ЧАС ДОДАТКОВОГО ОГЛЯДУ, ЯКИЙ В ПОДАЛЬШОМУ ВИЗНАНО НЕДОПУСТИМИМ ДОКАЗОМ...

2016 року № 30; висновок судово-медичної криміналістичної експертизи від 23 листопада № 281-МК; висновок комплексної судової транспортно-трасологічної, автотехнічної та медичної експертизи від 28 квітня 2017 року № 1211/1212/6 та висновок додаткової комплексної судової транспортно-трасологічної, автотехнічної та медичної експертизи від 17 жовтня 2017 року № 861/862/104. Крім того, указує на те, що судами першої та апеляційної інстанцій взагалі проігноровано висновок дактилоскопічної експертизи від 15 жовтня 2015 року № 908 про те, що сліди пальців рук на кермі залишені не ОСОБА_1, а іншою особою.

<...>

Мотиви Суду

Заслухавши суддю-доповідача, доводи учасників судового провадження, перевіrivши матеріали кримінального провадження та обговоривши доводи касаційної скарги, колегія суддів дійшла до наступних висновків.

Доводи захисника про істотне порушення вимог кримінального процесуального закону, а саме *неврахування доктрини “плодів отруєного дерева” та невизнання недопустимими доказами висновків судових експертиз, є безпідставними.*

Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод гарантує кожному право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

Відповідно доктрини “плодів отруєного дерева” (fruit of the poisonous tree) недопустимими є докази, здобуті завдяки інформації, отриманій внаслідок суттєвого порушення прав та свобод людини. Ця доктрина передбачає заборону використання даних, отриманих на підставі або з використанням доказів визнаних недопустимими.

У кримінальному процесуальному законі дана доктрина має своє правове втілення у положеннях ст. 87 ч. 1 КПК України, згідно з якою недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також будь-які інші докази, здобуті завдяки інформації, отриманій внаслідок істотного порушення прав та свобод людини.

Відповідно до змісту висновків комплексної судової транспортно-трасологічної, автотехнічної та медичної експертизи від 28 квітня 2017 року № 1211/1212/6, додаткової комплексної судової транспортно-трасологічної, автотехнічної та медичної експертизи від 17 жовтня

ПРАВО УКРАЇНИ • 2021 • № 8 • 215-218

ЯКЩО ДАНІ, ОТРИМАНІ ПІД ЧАС ДОДАТКОВОГО ОГЛЯДУ, ЯКИЙ В ПОДАЛЬШОМУ ВИЗНАНО НЕДОПУСТИМИМ ДОКАЗОМ...

2017 року № 861/862/104 вихідні дані, надані ОСОБА_1, є технічно неспроможними, а тому вони не можуть бути використані при подальших дослідженнях. Тобто, дані, отримані від ОСОБА_1 під час додаткового огляду 08 грудня 2015 року, не використовувалися при наданні висновків зазначених експертиз та не були підставою для таких висновків.

Як правильно зазначив суд апеляційної інстанції у висновках судової транспортно-трасологічної експертизи від 07 квітня 2016 року № 30 та судово-медичної криміналістичної експертизи від 23 листопада № 281-МК відсутні посилання на протокол додаткового огляду від 08 грудня 2015 року, а висновок судової автотехнічної експертизи від 10 травня 2016 року № 140 повністю узгоджується з висновками інших експертиз і підстави для визнання цих доказів недопустимими відсутні. За таких обставин підстав для застосування доктрини “плодів отруєного дерева” у даному кримінальному провадженні не встановлено.